

V novom pokračovaní treba vyšetriť aj predživot obžalovaného J. B., lebo jeho otcím (J. D.) tu udáva, že J. B. od 14. roku 5 rokov bol v polepšovni v Soprone, kdežto tento obžalovaný tvrdil, že bol v sirotčinci v Arade, potom v reálke, že 4 reálky vychodil, ba že pozdejšie aj maturoval.

Poukazuje sa ďalej na tú nepravidelnosť, že v otázkach skutkových, vzťahujúcich sa na jedného obžalovaného, uvedené je komanie aj druhého obžalovaného (menom označeného). V takomto prípade porotcovia kladným riešením skutkových otázok, daných im na jedného obžalovaného, vlastne rozhodli už aj o druhom obžalovanom, a tak prípadne inakšie riešenie skutkových otázok, daných porotcom na druhého obžalovaného, by zavinielo odpor medzi výroky porotcov. V otázke stačí uviesť »sám alebo s iným» a meno tohoto iného nemá byť označené. Naproti tomu zbytočné je otázky klásť ma »spolupachateľstvo», lebo spolupachateľstvo nie je kvalifikačnou okolnosťou a v smysle ustanovení zákona ani sa netreba ťažšie ako pachateľstvo. Ináčé výraz »spolupachateľstva» menachádza sa v trestnom zákone. A jestli porotcovia svojimi výroky uznali vinu oboch obžalovaných ohľadom niektorého činu, — tak porotný súd uzná vinnými oboch obžalovaných ako »pachateľov» v smysle §. 70. Trz.

Komečne doporučuje sa ponajprv všetky skutkové a potom len všetky zodpovedajúce právne otázky postaviť, aby Najvyšší súd pri preskúmaní rozsudku porotného súdu mohol nielen preskúmať výroky porotcov a rozsudok po stránke právnej, ale po prípade rozsudok v smysle zákona aj zrušiť a hneď vyniesť zákonu zodpovedajúci rozsudok.

Následkom zrušenia rozsudku porotného súdu a nariadenia nového pokračovania, bezpredmetnými sa staly zmätočné sťažnosti, pokiaľ uplatňujú dôvody materiálnej zmätočnosti.

25. XI. 1922. Č. Trz. III. 621-1922.

Dr. Štefan Benko:

Prehľad slovenskej časti rozhodnutí Najvyššieho Správneho Súdu Československej Republiky z roku 1923.

I.

Právo na užívanie menšinového jazyka dľa § 2. zákona zo dňa 29. februára 1922, č. 1922 Sb. z. a n. je rýdze osobným oprávnením príslušníka oného jazyka; a ide-li o osobu, zastúpenú advokátom, osobným oprávnením strany; kdežto advokát, jako taký jednajúc vždy len jako zmocnenec strany, samostatného jazykového práva nemá.

**Rozhodnutie najvyššieho správneho súdu zo dňa 22. februára 1923
č. 1109-923:**

Sťažnosť dr. M. G., advokáta v Nitre, do rozhodnutia ministra s plnou mocou pre správu Slovenska v Bratislave č. 11930-922 pcto. užívania maďarského jazyka sa zamieta, jako bezdôvodná.

Z dôvodov:

Podľa § 2. zákona o správnom súde je súd tento povolaný zakročiť vtedy, tvrdí-li niekto, že bol rozhodnutím alebo opatrením úradu správneho poškodený vo svojich právach.

Predpokladá teda zakročenie toho súdu konkrétne porušenie subjektívneho práva osoby, jeho pomoci sa dovolávajúcej.

Už tým je dané, že všeobecné, ma určitý konkrétny prípad sa vzťahujúce výroky správnych úradov jednotlivcom sťažnosťou

k správneému súdu v odpor vzaté byť nemôžu, a že ich odporovateľnosť založená je teprv tým, keď oného všeobecného výroku bolo použité v konkrétnom prípade a práve tým bolo siahnuté do subjektívneho práva toho-ktorého jedinca.

Pri tom dbať treba však ešte o ďalší moment, že totiž činnosť najvyššieho správneho súdu je obmedzená práve len na riešenie určitého sporu po stránke zákonitosti výroku, nímž posledná prípustná správna inštančia tento spor vybavila; kdežto výkon dozorčieho práva nad správnyimi úradmi tomu súdu nenáleží.

Posudzuje-li sa daný prípad z tohoto stanoviska, ukazuje sa tento stav:

Výrok žalovaného úradu, proti ktorému sťažnosť brojí, týka sa jednak všeobecného postupu mestských úradov v Nitre vôbec, jednak mestskej sirotskej stolice zvlášť.

V smere prvom, totiž v jeho všeobecnosti nemôže sa ním najvyšší správny súd podľa toho, čo vyššie bolo uvedené, zabývať, a zbýva len oná časť výroku, ktorá sa zabýva postupom sirotskej stolice v Nitre a to zase len pokiaľ ide o určitý konkrétny prípad.

Prípad taký je tu skutočne daný, byvši vyvolaný maďarsky písaným podaním sťažovateľovým, nímž domáhal sa opatrenia sirotskej stolice za účelom ustanovenia opatrovníka nezvestným žalovaným v spore zahájenom Fr. a L. T. (zastúpeným sťažovateľom) proti J. S. a súdruhom u nitrianskej sedrie pod č. P. 3751-21, ktorému podaniu sirotská stolica nevyhovela, vidiac, že je tu jazyková záhada.

V tomto smere vznikol teda skutočne konkrétny jazykový spor, a ponevác riešený bol oddelene od veci, v ktorej vznikol a síce žalovaným úradom jako poslednou prípustnou správnu inštanciou: nebolo by v zásade prekážky, prečo by tento spor nemohol byť vznesený na najvyšší správny súd (§ 7. zákona zo dňa 29. februára 1920 č. 122 Sb. z. a n.; a § 5. zákona o správnom súde), ovšem v smysle § 2. zákona o správnom súde len stranou, do jež subjektívneho práva bolo oným výrokom siahnuté.

Pokiaľ ide o túto poslednú otázku, trval však najvyšší správny súd pri svojom opätovne vyslovenom a menovit v náleze zo dňa 29. marca 1921 č. 13297 — ku ktorému sa strana dľa § 44. jednacého poriadku odkazuje — bližšie odôvodnenom právnom názore, že právo na užívanie menšinového jazyka dľa § 2. citovaného jazykového zákona je rýdze osobným oprávnením príslušníka oného jazyka; a ide-li o osobu, zastúpenú advokátom, osobným oprávnením strany; kdežto advokát, jako taký jednajúc vždy len jako zmocnenec strany, samostatného jazykového práva nemá.

V danom prípade vznesol sťažovateľ ono podanie k sirotskej stolici práve tak jako odvolanie v zastúpení žalobníkov Fr. a L. T. a podobne i sťažnosť proti postupu stolice tej podaná bola menom tých istých žalobníkov. Bolo-li zamietavým výrokom sirotskej stolice a žalovaného úradu, výrok ten schvaľujúcim, porušené subjektívne právo, mohlo sa porušenie to, jako práve rečeno, týkať len subjektívneho práva Fr. a L. T., ktorými však sťažnosť k najvyššiemu správneému súdu podaná nebola. Pokiaľ ale podaná je len sťažovateľom, ktorý, jako je patrné, nevystupoval vo veci tej vlastným menom, ale jako advokát, ukazuje sa byť bezdôvodnou, keď, jako bolo preukázané, práva onoho v tejto svojej vlastnosti nemá a toto teda nemohlo byť porušené.

A ponevác, jako spomenuto, najvyšší správny súd dozorčieho práva nad správnyimi úradmi nemá a ponevác i zo sťažnosti, len všeobecné vývody obsahujúcej, nemožno dôvodiť, že vzťahovala by sa ešte na iný konkrétny prípad, kde výrokom správneho úradu siah-

nuté bolo do práva sťažovateľa jako strany a teda porušené jeho subjektívne právo, treba bolo sťažnosť jako bezdôvodnú zamietnuť.

II.

Slovám, uvedeným v § 1. zákona zo dňa 12. augusta 1921 č. 304 Sb. z. a n.: »pokiaľ niet vhodných miestností» má sa rozumieť len tak, že zabranie je prípustné, jestliže niet vhodných miestností už v dispozícii toho účelu, pre ktorý zabranie sa má stať.

Rozhodnutie najvyš. správneho súdu zo dňa 27. febr. 1923 č. 3292-923: Sťažnosť J. K. do rozhodnutia ministra s plnou mocou pre správu Slovenska (vládný referát pre verejné práce) č. 11769-III. z r. 1922 stran zabrania miestností sa zamietá jako neopodstatnená.

Z dôvodov:

Dľa § 1. zákona z 12. augusta 1921 č. 304 Sb. z. a n. môže župný úrad na Slovensku — pokiaľ niet vhodných miestností pre verejnú účele — zabrať k užívaniu budovy alebo i jednotlivé miestnosti.

Sťažnosť napáda vyše uvedené rozhodnutie žalovaného úradu, ktorým zabranie miestností sťažovateľčinych županským úradom bolo schválené v podstate z dôvodov, že opatrenie úradu odporuje zákonu, lebo nemôže obstáť ani jeden z dôvodov pre zabranie uvedených, t. j. že niet iných vhodných miestností a že verejný účel nestáva.

Pokiaľ ide o námietku, že verejný účel pre zabranie nestáva, ide o výtku novú v administratívnom pokračovaní neprednesenú. Je teda námietka táto neprípustná z dôvodov v §-och 5. a 6. zákona o správnom súde vysloveného, že totiž najvyšší právny súd svoje rozhodnutie má pravidelne založiť na skutkovom zistení, v základe ktorého rozhodoval úrad žalovaný.

Hlavné ťažisko sťažnosti spočíva vo výtke, že úrad neprávom vychádza zo stanoviska, že v Herľanoch niet vhodných miestností pre ubytovanie četnickej stanice a že teda zábor sporných miestností postráda zákonitého podkladu. V tomto smere opodstatňuje sťažnosť výtku svoju — už v administratívnom pokračovaní prednesenú — že Herľany sú kúpele kde sa nachádza desať štátnych budov s okružle 200 prázdnymi miestnosťami (v tom 4 hotele asi so 70 izbami), že v r. 1921 kúpele byly úplne prázdne, dedukuje, z toho, že keď existujú v obci štátne budovy, že v prvej rade treba ich použiť pre účele verejné a nie súkromné miestnosti.

Isté je, že dľa cit. §-u 1. prípustný je zábor len vtedy, »pokiaľ niet vhodných miestností».

Najvyšší správny súd v rozhodnutí svojom č. 7528-922 bol už vyslovil právnu zásadu že slovám »pokiaľ niet vhodných miestností» má sa rozumieť len tak, že zabranie je prípustné, jestliže niet vhodných miestností **už v dispozícii toho účelu**, pre ktorý zabranie sa má stať. Najvyšší správny súd na zásade tejto trvá i v danom prípade a dľa §-u 44. svojho jednacieho poriadku poukazuje na dôvody tohoto nálezu. Verejný účel v danom prípade je ubytovanie četnickej stanice — teda účel úplne rozdielny od účelu, ktorému slúžia štátne lázeňské budovy a nemožno tvrdiť, že by četnícka stanica už mala v dispozícii vhodné miestnosti v budovách štátnych. Keďže sťažovateľka namietá len, že by četnícka stanica v Herľanoch mohla byť ubytovaná v štátnych budovách, teda v budovách, slúžiacich iným účelom a ne tvrdí, že by stanica četnícka už mala v dispozícii vhodné iné miestnosti, než o ktoré práve ide — nie je námietka sťažnosti v dôsledku výše uvedenej zásady — opodstatnená a to tým menej, lebo vhodnosť treba posúdiť z hľadiska účelu verejného, pre ktorý sa zabiera a otázka, či sa miestnosti hodia, je otázkou skutkovou, ktorú dľa §-u 6. svojho zákona najvyšší správny súd môže preskúmať len po

stránke formálnej, t. j. či zodpovedanie otázky vhodnosti opiera sa o šetrenie procesne nezávadné. Úrad oprel výrok svoj o šetrenie za účasti sťažovateľky správne prevedené — jeho výrok nestojí v odporu s výsledkom šetrenia — je teda zodpovedanie otázky vhodnosti formálne správne a teda výtka v tomto smere učinená bezdôvodná i bola preto zamietnutá.

Pokiaľ sťažnosť uplatňuje, že sa zábor nemal uskutočniť, lebo trpí sťažovateľka prevedením jeho veľkú škodu, ide o námietku, ktorá nemá opory v zákone, lebo § 1. cit. zákona obsahuje síce ustanovenia, dľa ktorých je zabranie vylúčené v určitých prípadoch, ale § ten neobsahuje normu, že by škoda, ktorá sa zabraním najiteľovi miestnosti spôsobuje, vylučovala zábor. Ostatne ustanovenia §-u 4. bod 6. cit. zákona zrejme tomu nasvedčuje, že zákon tento má na mysli hospodárske újmy záborom spôsobené, keďže nariaďuje úplnú peňažitú náhradu ich, stanoviac v odst. 9. tohoto §-u aj spôsob, jakým sa má výška náhrady stanoviť.

Že by ale zabranie vylúčené bolo z dôvodu v §-e 1. odst. 1. cit. zákona uvedeného, t. j. že je zábor otázných miestností vylúčený preto, lebo zabrané miestnosti trvale slúžia správe hospodárskeho celku, ku ktorému budova náleží — teda v danom prípade správe zahrady zelenárskej — ide o námietku, ktorá **takto** nebola v administratívnom pokračovaní uplatňovaná a ktorá teda je nová a dľa §-ov 5. a 6. zákona o správnom súde neprípustná — meľľadiac ani k tomu, že villa — dľa tvrdenia sťažovateľky — slúžila za letné sídlo pre sťažovateľku a jej rodinu.

Konečne namieta sťažnosť, že ponechané jej dve miestnosti v Herľanoch nestačia pre ňu a jej rodinu a nemôžu slúžiť obytným účelom, keďže sú prepĺnené nábytkom zo zabraných miestností.

Námietke tejto možno len tak rozumieť, že sťažnosť shľadáva zábor nezákonným, lebo ide o prípad, na ktorý platia predpisy §-u 1. č. 3. cit. zákona, že totiž ide o jediný trvalý byt vlastníka zabraných miestností, zo záboru vylúčeného. Ponevác námietka táto ale je v odpore so skutkovým zistením, že nejedná sa o zabranie časti ani **trvalého** ani **jediného** bytu sťažovateľky, ale len o letné sídlo teže, na ktoré sa ustanovenie výše uvedené nevzťahuje, nemá námietka táto opory v zákone.

Dr. J. K o t y z a.

Dozorčí desátník jest představeným ostatních vojenských osob u roty stejné neb nižší hodnosti a to po celou dobu služby.

Nejvyšší vojenský soud uznal dne 23. září 1922 o zmatečné stížnosti voj. prokurátora v P. proti rozsudku divisiho soudu v P. ze dne 16. března 1922 čj. Dtr. 256-22, jímž byl obžalovaný J. T., voj. p. pl. č. 18., zproštěn ve smyslu §. 306:4 v. tr. ř. žaloby zločinu porušení subordinace dle §§ 145, 146:b a 154 v. tr. z., po provedeném přelíčení, vyslechnuv náměstka generálního vojenského prokurátora,

za právo:

Zmateční stížnosti se vyhovuje, rozsudek I. stolice se zrušuje a odsuzuje se obžalovaný J. T. na základě soudem I. stolice zjištěných skutečností pro zločin porušení subordinace dle §§ 145, 146:b a 154 v. tr. z., spáchaný tím, že dne 1. ledna 1922 v P., nejsa ve službě, udeřil svého představeného dozorčího desátníka voj. F. B. během hádky mezi nimi vzniklé třikrát do hlavy, tedy mimo službu vztláhl ruku na osobu svého představeného, za použití §§ 154 a 92 v. tr. z. k žaláři